

יכול להוציא ממנו את החמור שהרי הגויים מציתים לדין.
 ולא אמרין – ולא נאמר דין זה שצריך המוכר לפצות את הלוקח,
 אלא שאינו מכיר בה שהיא בת חמורו – באופן שלא היה ידוע
 ללוקח שהחמור שמכר לו היא בת חמורו של המוכר, ואינו יודע
 אם היא של המוכר או של הגוי, שבמקרה זה אפשר לומר
 שהחמור של הגוי, אבל באופן שהלוקח מכיר בה שהיא בת חמורו
 של המוכר, וממילא יודע הוא שהגוי אנס ממנו את החמור
 בגזילה, לא – אין צריך המוכר לפצות את הלוקח, כיון שהדבר
 ידוע שהיא גדלה בבית המוכר, וסתם גוי הוא אנס, ומסתבר שהגוי
 אנסו שלא כדין, והמוכר אינו מקבל עליו אחריות אונס אלא אם
 כן יטרפוהו כדין.
 ולא אמרין – ולא נאמר דין זה שכשאין הלוקח מכיר בה שהיא של
 המוכר שצריך המוכר לפצות את הלוקח, אלא דלא אגיס ליה
 לדידיה ולאובכא – באופן שהגוי לא אנס ממנו את החמור יחד עם
 האובכא שעליו, אלא אנס רק את החמור ללא האובכא, שכיון
 שהניח את האובכא ולא לקחו יחד עם החמור מסתבר שהחמור
 שלו היא ואת שלו הוא נוטל, כיון שאם הוא גזלן היה לו לגזול את
 החמור יחד עם האובכא, אבל אגיס ליה לדידיה ולאובכא – באופן
 שאנס ממנו את החמור יחד עם האובכא שעליו, לא – אין צריך
 המוכר לפצות את הלוקח, כיון שסתם גוי הוא אנס, ומסתבר
 שהגוי אנסו שלא כדין, והמוכר אינו מקבל עליו אחריות אונס
 אלא אם כן יטרפוהו כדין.
 אממיו חולק וסובר שאין המוכר חייב לפצותו: אממר אמר, אפילו
 ליבא כל הני – אפילו באופן שלא היה ידוע ללוקח שהחמור
 שמכר לו היא בת חמורו של המוכר, והגוי אנס ממנו רק את
 החמור ללא האובכא, אף על פי כן לא – אין המוכר צריך לפצות
 ולשלם ללוקח. מאי טעמא, מידע דע דסתם עובד בוכבים אגס הוא
 – הלוקח יודע שסתם גוי הרי הוא אנס שגזול בכוח, שגמור (תהלים
 קמד יא) 'אשר פיהם דבר שוא וימנים ימין שקר', והמוכר אינו מקבל
 עליו אחריות אלא אם כן יטרפוהו כדין.
 שנינו במשנה: אויפן אין לו חזקה וכו', כלומר שאין האומן יכול
 לטעון שחפץ שמוחזק תחת ידו שייך לו, כיון שהדרך היא למסור
 לאומן חפצים לתקנם, ויכול התובע לטעון שלי הוא ומסרתיו לך
 לתקנו.
 רבה מבאר מתי נאמר דין זה: אמר רבה, לא שנו שאומן אין לו
 חזקה על חפץ שברשותו, אלא כשאמר לו התובע את החפץ לתקנו
 בפני עדים, אבל אם מסר לו שלא בפני עדים, מתוך שיכול האומן
 לומר לו 'לא היו דברים מעולם ואין זה חפץ שלך אלא שלי' והיה
 נאמן, שהרי אין עדים שהתובע מסר לו את החפץ, לכן כי אמר
 ליה נמי 'לקוחה היא בדין' – גם כשאמר האומן 'קניתי ממך את
 החפץ, מהימן – הוא נאמן.
 אביי מקשה על דברי רבה: אמר ליה אביי, אי הכי – אם כך, אפילו
 כשמסר לו את החפץ בפני עדים, אם לא ראו עתה שהוא אצלו,
 נמי – גם אפשר לומר שמתוך שיכול האומן לומר לו 'החזרתיו לך'
 והיה נאמן בטענה זו, לכן גם כי אמר ליה – כשאמר לו האומן
 'לקוחה היא בדין', מהימן – נאמן, ומדוע ביארת שבאופן זה אינו
 נאמן.
 רבה מבאר את דבריו: אמר ליה רבה לאביי, מי סברת – האם אתה
 סובר

אי דאית ליה ארעא אחריתי – אם יש למוכר קרקע אחרת שלא
 מכרה שיוכל הבעל חוב לגבות ממנה, אם כן עליה דידיה תר –
 על המוכר עצמו יחזור הבעל חוב כדי לגבות את חובו, ואין לו
 אפשרות לגבות מהקרקע שנמצאת אצל הלוקח שהרי אין גובים
 מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין, ואפילו אם הם
 זיבורית. ואם כן מדוע אינו יכול המוכר להעיד ללוקח על השדה,
 הרי אינו נוגע בדבר ואין לו לא רווח ולא הפסד אם תישאר השדה
 ביד הלוקח או לא. אי דלית ליה ארעא אחריתי – ואם אין למוכר
 קרקע אחרת אצלו, מאי נפקא ליה מינה – מה יוצא לו מעדות זו,
 כלומר מה רווח יש לו בדבר אם השדה תישאר ביד הלוקח ויגבה
 בעל חובו את השדה, הרי אף אם המערער יוציא את השדה מיד
 הלוקח ולא יוכל בעל חובו לגבות משדה זו, מכל מקום הרי גם לא
 יוכל לגבות מהמוכר כלום שהרי אין לו שום קרקע אצלו.
 משיבה הגמרא: לעולם שמואל מדבר באופן דלית ליה ארעא
 אחריתי – שאין למוכר קרקע אחרת אצלו, והטעם שנחשב לנוגע
 בדבר ואינו יכול להעיד ללוקח, הוא משום דאמר המוכר לא ניהא
 דליתו 'לוה רשע ולא ישלם' – אין נוח לי שיקראו לי הבריות לוה
 רשע שאינו משלם חובותיו כפי שנאמר בפסוק (תהלים לו כא) 'לוה
 רשע ולא ישלם'. כלומר שאין נוח לו למוכר שהמערער יוציא את
 השדה מיד הלוקח ולא יוכל בעל חובו לגבות משדה זו, על אף
 שלא יוכל לגבות מהמוכר כלום שהרי אין לו שום קרקע, מכל
 מקום אין נוח לו שיהיה 'לוה רשע ולא ישלם', ולכן רוצה המוכר
 שתישאר השדה ביד הלוקח ויוכל בעל חובו לגבות משם, ועל כן
 הוא נוגע בעדותו.
 מקשה הגמרא: מה הנאה יש למוכר בזה שתישאר השדה ביד
 הלוקח ובעל חובו יגבה את השדה ממנו, והרי סוף סוף לנבי אידי
 – לגבי הלוקח נמי 'לוה רשע ולא ישלם' הוא – גם ייחשב כרשע
 שלהו ולא משלם, שהרי הלוקח נתן לו את מעותיו והמוכר
 הפסידו בזה שאב בעל חובו ולקח את השדה. ואם כן מדוע נחשב
 לנוגע בעדותו.
 מתרצת הגמרא: אין זה מפריע למוכר שבעל חובו יוציא את
 השדה מהלוקח, משום דאמר ליה המוכר ללוקח להכי זכיני לך
 שלא באחריות – לכך מכרתי לך את השדה שלא באחריות כדי
 להיפטר מכל אחריות שבעולם, ואין לי כלפיך שום חוב עבור זה,
 ואינו נחשב ללוה רשע ולא ישלם, כיון שמכר לו ללא אחריות
 אם יקחו ממנו את השדה. ולכן אינו יכול להעיד המוכר ללוקח
 כיון שהוא נוגע בדבר שרוצה שתישאר השדה ביד הלוקח כדי
 שיוכל בעל חובו לגבות ממנו את השדה.
 הגמרא מבארת דין המוכר חמור לחבירו ובא אנס גוי ולקחו ממנו:
 מכריו רבא – דרש רבא לרבים, ואיתמא רב פפא – ויש אומרים
 שדרש זאת רב פפא, דסקלן לעילא – העולים מבבל לארץ
 ישראל, ודנחתין לתתא – והיורדים מארץ ישראל לבבל, כולכם
 תדעו דין זה, האי בר ישראל דובין ליה תמא לישראל חכיה – אדם
 מישראל שמכר חמור לחבירו, וקא אתי עובד בוכבים ואגס ליה
 מיניה – ובא גוי ואנס את החמור מהלוקח בטענה שהיא שלו וגנבו
 את החמור ממנו, דינא הוא דמפצי ליה מיניה – הדין הוא שצריך
 המוכר להציל את הלוקח מאותו הגוי, כלומר שצריך המוכר
 לפצות את הלוקח ולהחזיר לו את כספו ששילם לו כיון שלקחו
 ממנו את החמור, והמוכר ילך לתבוע את אותו הגוי לדין ואולי

אגרות קודש

[כ"ד אדר א', ה'תשל"ג]

כהוראת רב מורה הוראה בפועל. ועוד ועיקר - חוב הכי קדוש לעיני אביהם ז"ל - הנהגת כל
 יוצאי חלציו שי' ע"פ רצון התהו"מ - כמבואר בשו"ע.

בבא בתרא דף מה עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) רלט

43 דְּאִיכָא – שיש עדים שמסר את החפץ לאומן לתקנו, והוא דְּרָאָה –
44 ואף על פי כן אין התובע יכול לטול את החפץ אלא אם ראה
45 אותו ביד האומן, כיון שבלא זה נאמן האומן לומר שקנה אותו
46 מתוך שהיה יכול לומר החזרתיו לך.
47 אביי מקשה על רבה: כיצד אתה יכול לומר שאם לא ראה את
48 החפץ ביד האומן אף שיש עדים, נאמן האומן לטעון שקנה את
49 החפץ, מתוך שהיה יכול לומר החזרתיו לך, וְהָאֵת הוּא דְּאִמְרֵת
50 – והלא אתה הוא זה שאמרת שהמפקיד אצל חבירו בפני עדים
51 צריך לְפָדְעוּ בפני עדים. משיב רבה: אִמְרֵת לִיה רבה לאביי, אכן
52 אמרתי שהמפקיד אצל חבירו בפני עדים צריך להחזיר לו בפני
53 עדים, אבל אחר כך הָרִי בִי – חזרתי בי, ואני סובר שאינו צריך
54 להחזיר לו בפני עדים, ולכן אם לא היה רואה את החפץ אצל
55 האומן היה יכול האומן לומר החזרתיו לך, ומתוך שנאמן בטענה
56 זו, נאמן גם שאומר שקנה את החפץ.
57 רבא מסייע לרבה מברייטא אחרת, ומקשה ממנה על אביי: מִתֵּיב
58 דְּבָא לְמִינֵי לְרֵבָה – רבא הקשה על שיטת אביי שאם ראו אצל
59 האומן את החפץ אינו נאמן אף אם לא היו עדים על המסירה,
60 וסייע לרבה שהאומן נאמן באופן זה. ממנה ששנינו מברייטא, הִנֵּחֵן
61 מִלִּיתוּ – בגדו לְאִינֵן לתקנו, ולאחר שתקנו ובא לשלם לו, הָאִינֵן
62 אוֹמְרֵי לבעל הבגד שְׂתִים – שתי סלעים קִצְצֵת לִי תמורת התיקון,
63 וְהִלֵּחַ – ובעל הבגד אוֹמֵר לֹא קִצְצֵתִי לָךְ אֶלָּא סלע אחת, ותבע
64 האומן את בעל הבגד בבית דין. הדין הוא, שְׂכָל זֶמֶן שֶׁהַמִּלִּית בְּיָד
65 הָאִינֵן, עַל בְּעַל הַבֵּית מוֹטֵל לְהֵבִיא דְּרָאָה – עדים, שלא קצץ לו
66 אלא סלע אחת, משום שהאומן נאמן בטענתו מתוך שהיה יכול
67 לומר שקנאו מבעליו, והוא מוחזק בבגד עד כדי דמיו, ובעל הבגד
68 מוציא ממנו, והמוציא מחבירו עליו הראיה כמבואר להלן. ואם
69 האומן כבר נִתְּנָה לוֹ, הדין הוא כך, אם תבע שכרו בְּזִמְנוֹ – בזמן
70 שקבעו ביניהם שישלם לו, נִשְׁכָּע האומן שקצץ לו שתי סלעים
71 וְנוֹמַל אותן, כיון שבעל הבגד מודה לאומן שחייב לו מקצת,
72 והמודה במקצת חייב שבועה, והדין הוא שאם שכיר תובע מבעל
73 הבית שכר ביום שצריך לשלם, ובעל הבית מודה רק במקצת
74 ומתחייב שבועה, אין בעל הבית נשבע, אלא השבועה עוברת
75 לשכיר שנשבע ונוטל הכל. ואם כבר עָבַר זִמְנוֹ – הזמן שקבעו
76 ביניהם שישלם לו, ושקעה החמה של אותו יום, ורק אז נתן לו
77 בעל הבגד סלע אחת, נחשב האומן למוציא מבעל הבגד, וְהַמּוֹצִיא
78 מִחֲבִירוֹ עָלָיו הָרָאָה, ועליו להביא עדים שקצץ לו שתי סלעים.
79 מבאר רבא את הראיה לרבה והקושיא לאביי: הִכִּי דְּמִי – באיזה
80 אופן מדובר מברייטא, אִי דְּאִיכָא עֲדִים – אם מדובר שיש עדים
81 שראו כשנתן את בגדו לאומן לתקנו, ומן הסתם גם שמעו כמה
82 התחייב בעל הבגד לתת לאומן תמורת התיקון, לִיחֵי עֲדִים מֵאִי
83 קְאָמְרִי – יראו הדיינים מה אומרים העדים, כמה התחייב בעל
84 הבגד לתת לאומן תמורת התיקון, ולפי זה יפסקו את הדין,

1 שהמפקיד אצל חבירו דבר בפני עדים אינו צריך לְמַחְזִיר לוֹ בפני
2 עדים, ולכן אתה אומר שהאומן צריך להיות נאמן מפני שהוא יכול
3 לומר לתובע 'החזרתיו לך' אף שאין עדות על כך. לֹא סָלְקָא דְּעֵתָךְ
4 – לא יעלה כן על דעתך, אֶלָּא הַמִּפְקִיד אצל חבירו בפני עדים צריך
5 לְמַחְזִיר לוֹ בפני עדים, וממילא גם אינו נאמן לומר שקנה את
6 החפץ.
7 אביי מקשה על רבה מברייטא: מִתֵּיבִי – הקשה אֲבִי לרבה ממנה
8 ששנינו מברייטא, רָאָה אדם את עַבְדּוֹ בְּיָד אִינֵן שמלמדו אומנות,
9 וְכֵן אִם רָאָה מִלִּיתוֹ – בגדו בְּיָד בּוֹכֵם, וְאִמְרֵת לוֹ – לאומן או לכוּבס
10 'מֵה מִיבֵן – מדוע עבד או בגד זה אֶצְלֵךְ, ואמר לו האומן או הכובס
11 'אֶתָּה מְכַרְתּוֹ לִי' או 'אֶתָּה נָתַתָּ לִי בְּמַתָּנָה', לֹא אִמְרֵת בָּלוֹם ואינו
12 נאמן, שכיון שאומנים הם, אין להם חזקה משום שהדרך לתת
13 להם דברים לתקן או עבד ללמדו אומנות. אבל אם האומן השיב
14 לו 'בְּפִנֵּי אִמְרֵת לִי לְמַחְזִיר וְלִיתֵנִי (לו) [לִי] בְּמַתָּנָה', דְּכָרִי קְיָיִמִי.
15 הגשנו מבארת בתחילה את מברייטא. מבררת הגמרא: מֵאִי שָׂנָא
16 רִישָׁא וְמֵאִי שָׂנָא סִיפָא – במה שונה הסיפא מהרישא, שברישא
17 הדין שאינו נאמן ובסיפא נאמן. מבארת הגמרא: אִמְרֵת רָבָה, בְּסִיפָא
18 מדובר בְּיִצְאָה העבד או הבגד מִתַּחַת יְדֵי אדם אֲחֵר וראה אותו
19 התובע אצלו, ושאל אותו מדוע הוא נמצא אצלו, וקָאָמְרֵת לִיה –
20 והשיב לו אותו אֲחֵר, בְּפִנֵּי אִמְרֵת לוֹ לאומן לְמַחְזִיר לִי וְלִיתֵנִי לִי
21 בְּמַתָּנָה, ואנו אומרים מִינֵי דְּמֵי בְּעִי אִמְרֵת לִיה מִינֵי וְכַתְּתִיה –
22 מתוך שאם היה רוצה היה יכול לומר לתובע קניתי אותו ממך,
23 והיה נאמן כיון שהוא מוחזק בדבר, לכן בִּי אִמְרֵת לִיה נִמִי – גם
24 כשאומר לתובע בְּפִנֵּי אִמְרֵת לוֹ לאומן לְמַחְזִיר או ליתנו לי במתנה
25 דְּכָרִי קְיָיִמִי וְכַתְּתִיה – ונאמן, אף שהודה שמתחילה מסרו לאומן.
26 אביי מסיים את קושייתו: קְתִנִּי מִיָּתָה – מכל מקום שנינו בְּרִישָׁא,
27 שרק אם רָאָה את הדבר אצל האומן אין האומן נאמן ששלו הוא.
28 ויש לברר, הִכִּי דְּמִי – באיזה אופן מדובר, אִי דְּאִיכָא עֲדִים – אם
29 מדובר שיש עדים על מסירת החפץ לאומן, לְמֵה לִי – מדוע רק אם
30 רָאָה את החפץ אצל האומן אין האומן נאמן בדבריו, נִתִּי עֲדִים
31 וְנִשְׁקֹל – יביא התובע עדים שמסר לו את החפץ לתיקון, ויטלו,
32 אֶלָּא לֹא – האם לא מדובר דְּלִיכָא עֲדִים – שאין עדים על מסירת
33 החפץ לאומן, וְכִי רָאָה מִיָּהָ תְּפִים לִיה – ומכל מקום כשראה
34 התובע את החפץ אצל האומן יכול לתפוס וליטלו, ואין האומן
35 נאמן לטעון שקנה אותו, וקשה על דברי רבה שכשאר עדים על
36 מסירת החפץ לאומן, האומן נאמן לטעון שקנה אותו, בין אם ראה
37 את החפץ ביד האומן ובין אם לא ראה.
38 רבה מתרץ את קושיית אביי, וחוזר בו מדבריו לעיל: לֹא – אין
39 הביאור מברייטא שאין עדים על מסירת החפץ לאומן, אלא
40 לְעוֹלָם אם אין עדים על מסירת החפץ לאומן, אף שהתובע ראה
41 את החפץ אצל האומן, האומן נאמן לטעון שקנה אותו, מתוך
42 שהיה יכול לומר שלא נטל אותו ממנו כלל, ובברייטא מדובר

אגרות קודש

בי"ה, ה' אדר שני, ה'תשכ"ב

ברוקלין, נ. י.

לכבוד נשיא קהלת ברצלונה

שלום וברכה!

מכתבו בו כותב על דבר ביקור הרב מיכאל שליט"א ליפסקר נתקבל באיחור, ומצדי נתעכב
המענה כי חכיתי על מכתב הרב ליפסקר לדעת הסכויים למלא משאלותם.

לצערי, כנראה ממכתב הרב ליפסקר, אין לו לעת עתה אברך מתאים מבין תלמידיו שיוכל
למלא כל התנאים הדרושים. אף על פי כן בקשתיו להוסיף להשתדל בזה. ובודאי גם כי מצדו יעשה
כל התלוי בו, כיון שחינוך מסורתי הוא הכרח חיוני וקיום הקהלה תלוי בזה. ותקותי שבהשתדלות
בדרך הטבע ובהחלטה נחושה יעלה בידם להשיג אדם מתאים לאותה איצטלא וחפץ ה' בידם יצליח.

בברכה לבשורות טובות ולחג פורים שמח.